



**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Prolegomenorum Præfatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

PROLEGOMENORUM PRÆFATIO.



DE PROLEGOMENIS quæ dicturi sumus hæc sunt. Id nomen donamus iis quæ Jus Canonicum in se, & in genere sumptum, respiciunt, quæque præparant ad illius studium, intelligentiamque. Singula per Tractatus, Observationes, Dissertationes, aliamve similem Methodum discutiuntur, ac cuius discussionis generi generale Tractatus nomen imponitur, brevitas causa. Quæ autem quilibet Tractatus contineat, quæ sit illius cum aliis connexio, ex qua nascitur ratio loci illi assignandi, quæ necessitas, quæ utilitas ad Juris studium intelligentiamque, figillatim exponitur in cujusque illorum Considerationibus Præliminaribus, ad quas remittendus Lector, ne in iterationes inutiles ac tædiosas incidamus. Divisus Prolegomenis duas in Partes, quarum Prior continet ea quæ aliundè quàm ex Corpore Juris desumuntur; Posterior illa quæ ex Corpore potissimum depromuntur; exordium fit à Collectione Canonum ad studium Juris Canonici excitantium, illius ad hoc motiva præcipua continentium. Hinc transitur ad Considerationem Juris & Legis in genere sumptorum; deindè de Jure Publico agitur, & quid de illo doceat Jus Canonicum observatur, examinatisque naturâ Legis, illius Divisionibus, conditionibus vel qualitatibus ad illam requisitis, quid cuique Legum speciei proprium seorsim expenditur, habitâ primâ curâ de Legibus merè Ecclesiasticis, de Sæcularibus, & de Mixtis, notatisque è singulis quæ scitu digniora visa sunt. Cum inter Legum condiciones præcipuæ sint Publicatio & Receptio, Collectio fit Canonum ad illam proximè pertinentium, sed præsertim ad publicationem ipsis locis ubi servandæ sunt, objectaque contra illos diluuntur, initio ducto à prioribus sæculis, ad nos usque perducta illorum serie. Huic Dissertationi alia subjungitur de effectu Legis puræ & prohibitivæ circa actus illi contrarios, an scilicet illos irretet; in utramque Partem Quæstio agitur, deciditurque non solâ autoritate illam tractantium, sed gravissimis rationum momentis.

Expeditis illis quæ cuius Legi communia sunt, ad ea devenitur quæ decularius Canones spectant; habitâque ratione antiquitatis Canonum Apostolorum, aut veræ aut præsumptæ, afferuntur conjecturæ novæ circa illorum originem, separatis prius quæ circa illos certa sunt ab iis quæ incerta sunt, ut à certis incerta eruantur; postea ostenditur Collatione factâ illorum cum Canonibus Conciliorum quinque Priorum Sæculorum, ex istis illos videri desumptos. Hanc discussionem sequuntur Regulæ circa Concilia in se sumpta, eorumque præcipuas species,

Tom. I.

*

scilicet

scilicet Generalia & Particularia. Dehinc Notæ Historicæ circa Concilia Generalia, quibus potiora quæ ad illa propius attinent discutiuntur, non omiſſis cæteris ſcitu neceſſariis circa illorum tempus, locum, potestatem convocandi, authoritatem Convocatorum, Aſſiſtentiam Personalem, vel per Procuratorem, iſtiusque facultatem, munus, obligationem, ſubſcriptiones; quæ omnia præcedunt vel ſubſequentur Considerationes non aſpernandæ. Finitis his Notis, nonnulla peculiaria circa Concilia Africana colliguntur, eò utiliora, quò favorabilia uſibus Gallicanis. Hic collocanda videbantur quæ fuſiſſimè de Concilio TRIDENTINO, de prærogativis illius, de illius acceptatione, & executione, de novitatibus ab illo introductis, de interpretatione Decretorum ejus, multiſque aliis conſimilibus; idque ob naturalem affinitatem cum Conciliis Generalibus, inter quæ maximum locum ubique ferè habet: ſed cum Decreta illius, Juris Noviffimi pars præcipua ſint, his præmittenda viſa eſt Diſſertatio de autoritate Secundi Ordinis in Synodis Diœceſanis, quæ Jus tam Vetus quàm Novum ſpectat, & ad Jus in ſe ſumptum, de quo hætenùs, magis accedat; quod eſſi parvi momenti, notaſſe convenit, ne quid neglectum circa ordinem etiam videatur.

De reliquis Tractatibus hujus *Partis Prioris* PROLEGOMENORUM, nihil aliud dicendum ſe ſe offert, præter quàm quod illa abſolvatur comparatione Collectionum quibus conſtat Corpus Juris Canonici, ſive inter ſe, ſive cum aliis Collectionibus quæ extra illud continentur; nec non ſimili Collatione Corporis Juris Orientalis cum Corpore Juris Occidentalis, ac demum comparatione noſtræ Methodi cum aliis ſimilibus jam editis, ſed præſertim VIGELIANA quæ ad illam propius accedit, quæque ſigillatim diſcuſſa eſt, ut pateat quantum differat à noſtrâ, in propoſito, in executione, in perſpicuitate, in amplitudine, nec non in ordine, quod fuſiſſimè demonſtratur plurimis exemplis, Obſervationibusque, tum in initio, tum in decurſu, tum in fine comparationis. In Primâ & Secundâ Collatione textitur Historia Juris Canonici, cum in his de illius ſingulis Collectionibus fuſè agatur, notaturque à quo, quo ſæculo, quæ contineat, quomodo per illas Jus illud ad nos tranſmiſſum ſit, nullumque ferè ævum quo aliqua confecta non ſit: quæ omnia ſimul juncta ad hanc Historiam ſufficiunt.

Ad *Posterioſerem Partem* PROLEGOMENORUM quod attinet, deſumitur potiſſimum ex Corpore, ideoque magis congruit propoſito Operis, quod eſt illud reducere in Regulas, quoad Argumentum patitur. Alio nomine titulove creſcit hæc eadem congruentia; pleraque enim quæ in illa tractantur per Regulas exponuntur, hæc autem ad decem Capita redigi poſſunt, nempe 1º. Naturam Juris Canonici: 2º. Divisiones illius ſeu ſpecies: 3º. Cauſas quæ ſunt materia, forma, finis & authoritas condendi: 4º. Juris Axiomata ſeu Regulas: 5º. Illius fontes, partes præcipuas, quæ ſunt Conſtitutiones, Reſcripta, Sententiæ Patrum, Conſuetudines, nec non Deſuetudines: 7º. Collationem ejus cum Jure Civili, ut videatur in quo conveniat cum illo, in quo differat: 8º. Conciliationem Textuum qui contrarii videntur: 9º. Verborum & locutionum ſignificationem: 10º. Privilegia ſic dicta quia ſunt Leges privatæ, quæque ad Jus privatum duplici titulo pertinent, cum hinc pars ſint Juris privatorum, quod ſic vocatur quia in illorum commodum conſtitutum eſt;

est; isthinc verò ex istis privatis faveant tantùm nonnullis illorum, veluti Exceptiones Juris Communis eorum ergo favorabiles. Prædictorum Capitum quodlibet minutatim explicatur, dilucidaturque, nullo prætermisso Textu qui de illo loquatur, eoque magis quò tractanda res est gravioris momenti; hinc magna cura Divisionum illius, & discussionis membri cujusque; hinc multiplicatæ Divisiones & Observationes circa quamlibet illarum: Plurima exempla habentur in Tractatibus præcipuis, nempè de Regulis Juris, de Constitutionibus, de Rescriptis, de Consuetudine, ac de Privilegiis. Regulæ Juris inspectæ sunt in se ac in genere; divisæ postea in Communes & Particulares; istæ subdivisæ in Judiciales, Beneficiales & Morales; quæ subdivisæ in Prohibitivas, Præceptorias, & Permissorias, indicatis prius fontibus ex quibus Doctrina Morum haurienda est. Communes accommodatæ sunt ad res præcipuas, seu potius rerum genera quibus convenire possunt. Cuique Regulæ Ratio illius subjungitur quæ verisimilior visa est, nulla prætermissa quæ summam diligentiam non effugit. Collectarum simul Regularum utilitas, quantum pro captu viribusque licuit; commendatæ ex his elicite consequentiæ opportuniore: pari ratione Quæstiones super eas propositæ sunt non minimi momenti; si quæ aliis contrariæ visæ sunt, pro posse conciliatæ sunt, hinc aliorum Textuum sibi invicem, vel verè vel apparenter, adversantium conciliationem dandi occasio sumpta est.

Similis cura circa sequentes Tractatus: De omni genere Constitutionum actum est; nempè Conciliorum Generalium & Particularium, Episcoporum, Capitulorum, aliarumque Communitatum; actum de Jure statuendi, interpretandi Statuta, ab illis dispensandi, illaque mutandi, abrogandi, revocandi; de discrimine inter varios illos modos illis derogandi, de conditionibus requisitis ad illa singula facienda. Par diligentia circa Rescripta, ad quæ producuntur non pauca quæ de Constitutionibus dicta sunt, cum plurima extent Rescripta quibus statuitur circa Doctrinam, Mores vel Disciplinam, & in quibus hac de causâ locum habent ea singula quæ Constitutionibus convenire notata sunt, par cura demum circa Privilegia, quæ cum inter Rescripta gratiæ comprehendantur, iis omnibus subsunt, quæ de hoc Rescriptorum genere exposita sunt. Quæ autem Peculiariora, tum Rescriptis, tum Privilegiis, pari attentione examinantur, ita ne quidquam alicujus momenti intactum remanserit. Idem dicendum de Consuetudine quæ, ut præmissa, Legis vim habet; idem quoque de Sententiis Patrum, quæ quandoque eadem gaudent prærogativa. In his omnibus, prout rei gravitas majorem solitâ exigit diligentiam, impensa est adhibitæque; siquidem de principiis Juris agebatur, in quibus tractandis minima negligentia non minùs periculosa, quàm ipsa sit in construendis fundamentis ingentium ædificiorum.